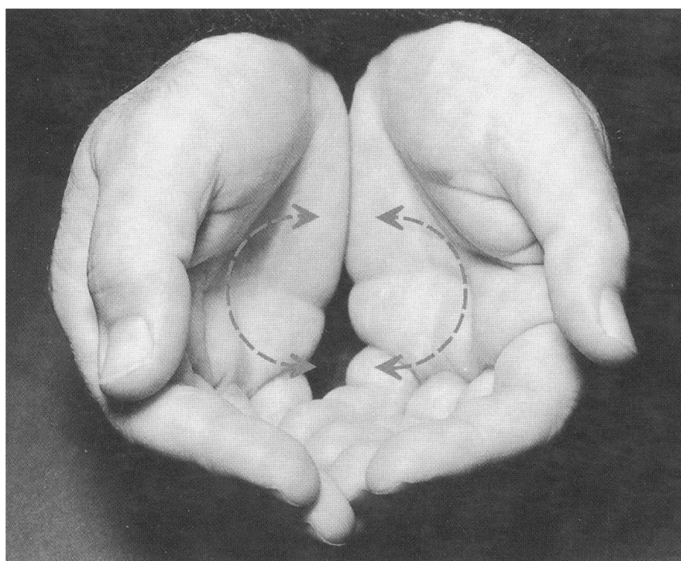

Μάθημα:

Α Ρ Χ Ι Τ Ε Κ Τ Ο Ν Ι Κ Η Σ Υ Ν Θ Ε Σ Η Ι
Βασικές Αρχές και Έννοιες της Αρχιτεκτονικής

Τι είναι Σύνθεση;

Σε τι μοιάζουν ή διαφέρουν, η σύνθεση ενός αρχιτεκτονήματος, η σύνθεση ενός φυσικού οργανισμού, η σύνθεση μιας κατασκευής;

Πώς μπορούμε να φτιάξουμε μια σύνθεση;

Πριν γίνει αυτό το τελευταίο και πολύ επιθυμητό, θα ήταν χρήσιμο να προσπαθήσουμε να κατανοήσουμε και να αναλύσουμε, πώς και από τι στοιχεία συγκροτήθηκαν συνθέσεις που ήδη υπάρχουν γύρω μας. Έτσι, ίσως μπορέσουμε στη συνέχεια να κάνουμε και τη δική μας, όχι με τρόπο τυχαίο, όχι μόνο με τη διαίσθηση, αλλά πατώντας και σε ένα στοιχειώδες γνωσιολογικό υπόβαθρο.

Όμως, είτε θελήσουμε να αναλύσουμε μια ήδη πραγματοποιημένη σύνθεση, είτε θελήσουμε να φτιάξουμε μια νέα δική μας, είναι απολύτως χρήσιμο και αναγκαίο να γνωρίσουμε προηγουμένως καλά μια κύρια συνιστώσα της. Πρόκειται για τη **δομή** και ειδικότερα για τη **συνθετική δομή**.

Αυτό δεν είναι εύκολο να γίνει, γιατί η δομή, αντίθετα από τη μορφή, είναι έννοια φευγαλέα, ολίγον αφηρημένη και ελλειπτική. Ωστόσο, είναι ο πρώτος και κύριος κανόνας κά-

θε σύνθεσης. Είναι το «νεύρο» πάνω στο οποίο η σύνθεση γεννιέται και αναπτύσσεται. Πρέπει, λοιπόν, οπωσδήποτε να βρούμε τρόπους και μεθόδους να τη διακρίνουμε και να μάθουμε πώς λειτουργεί μέσα στη συνθετική διαδικασία.

Ας θυμηθούμε, για παράδειγμα, τα ερείπια ενός αρχαίου ναού ή θεάτρου. Παρά την καταστροφή που έχει επέλθει, εξακολουθούν να συνδέονται από μια **ιδεατή γραμμή**, που είναι τόσο ισχυρή, ώστε η φθορά πολύ δύσκολα μπορεί να την εξαφανίσει. Πάνω της μπορούμε να ανασυνθέσουμε αυτά τα απομεινάρια, όσο λίγα και αν είναι, και να συλλάβουμε με τη φαντασία μας το όλον από το οποίο προέρχονται.

Αυτός ο άυλος συνεκτικός ιστός είναι το **ίχνος της συνθετικής δομής** του κτίσματος. Είναι ένα νοητό τετράγωνο, ένα παραλληλόγραμμο, ένα Γ, ένα Ι, ένας κύκλος, μια έλλειψη, μια σπείρα και άλλες ανάλογες χαράξεις. Είναι μια απολύτως ειδική, κάθε φορά, ακολουθία σημείων, ταυτόχρονα και **κύριος συνθετικός κανόνας**, που διατρέχει το αρχιτεκτόνημα από άκρου εις άκρο και σφραγίζει την ταυτότητά του, από τη γέννηση ως τον θάνατό του, ακόμα και μετά από αυτόν.

Αποδεικνύεται, ίσως έτσι, πόσο ισχυρότερο, πόσο πιο πρωτογενές χαρακτηριστικό είναι η **δομή** από τη **μορφή**. Η μορφή, που συνήθως πρώτη κατακτά το ενδιαφέρον και την προσοχή μας, είναι γνώρισμα της υλικής υπόστασης του αρχιτεκτονήματος. Τη βλέπουμε και την αγγίζουμε. Υφίσταται, λοιπόν, στο ακέραιο την αναπόφευκτη βίαιη ή ήπια φθορά που προκαλεί ο χρόνος ή άλλες δυνάμεις.

Αντίθετα, η δομή είναι **σύστημα, κανόνας**, δηλαδή μέρος της ιδεατής υπόστασής του. Δεν απευθύνεται τόσο στην όραση ή στην αφή, όσο στη **νόηση**. Έτσι, η φθορά, σε οποιαδήποτε μορφή της, δεν μπορεί εύκολα να την φτάσει και να την αγγίξει.

Η πρώτη άσκηση, σε συνδυασμό με την αντίστοιχη θεωρητική ανάπτυξη από τους διδάσκοντες, έχει ως κύριο στόχο τη διερεύνηση, την αποσαφήνιση και την κατανόηση της έννοιας της **βασικής συνθετικής δομής**.

Προς τούτο, οι φοιτητές και οι φοιτήτριες θα επιλέξουν μια ήδη πραγματοποιημένη σύνθεση (φυσική ή τεχνητή) και θα επιχειρήσουν να διακρίνουν, να κατανοήσουν και να περιγράψουν (με κείμενο, σχέδιο ή άλλους κατάλληλους τρόπους) τη συνθετική της δομή, τις βασικές ιδιότητες και τα χαρακτηριστικά της. Αυτό, βέβαια, θα γίνει με συνεχή βοήθεια και παρακολούθηση από τους διδάσκοντες, οι οποίοι θα δώσουν και τα ειδικότερα στοιχεία και τους περιορισμούς της άσκησης.

Θα προσπαθήσουμε, πριν συνθέσουμε, να διεισδύσουμε για λίγο μαζί στο βάθος τού αρχιτεκτονήματος, κάτω από την επιφάνεια, εκεί όπου υπάρχουν και λειτουργούν οι κύριες δυνάμεις, οι κύριοι κανόνες και μηχανισμοί, που στη συνέχεια γεννούν τη μορφολογική, λειτουργική και κατασκευαστική του συγκρότηση.

Καλώς ήρθατε, λοιπόν, και καλό ταξίδι σ' αυτή την εσωτερική νοητική διαδρομή!